

Економічні науки

УДК 330.3

Швидкий Арсен Леонідович

здобувач освітнього ступеня «Магістр»

Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Shvydkyi Arsen

Master Student of the

Dnipro State Agrarian and Economics University

Добровольська Олена Володимирівна

доктор економічних наук,

професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Dobrovolska Olena

Doctor of Economic Sciences,

Professor the Department of Finance, Banking and Insurance

Dnipro State Agrarian and Economic University

ORCID: 0000-0002-4159-8446

**ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙ
REBOOTING THE FINANCIAL MANAGEMENT PROCESS
THROUGH INNOVATION**

***Анотація.** Конкурентоздатність будь-якого підприємства на ринку зумовлює постійний внутрішньо-еволюційний процес за допомогою заохочення фінансових інновацій. В останні роки у світі почали приділяти більше уваги підтримці розвитку бізнес-середовища як невід'ємної частини фінансово-економічної системи. Тому в статті відображено сутність та поняття фінансових інновацій та розглянуто новий фінансовий*

інструмент, що здатний залучати кошти підприємствам малого та середнього бізнесу в Україні, навіть в період війни 2022 року, коли вітчизняне економічне середовище застало глобальних потрясінь. Приділено увагу процесам фінансування інновацій, в особливості виокремлено два основних типи інвесторів та проаналізовано міжнародний досвід в сфері краудфандингу. Також висвітлено основні задачі крейтингу розвитку спеціалізованих платформ в Україні та зроблено дослідження структури світового ринку краудфандингу.

Ключові слова: *фінансові інновації, фінансовий менеджмент, краудфандинг, інвестори.*

Summary. *The competitiveness of any enterprise on the market determines a constant internal evolutionary process by encouraging financial innovations. In recent years, the world began to pay more attention to supporting the development of the business environment as an integral part of the financial and economic system. Therefore, the article reflects the essence and concept of financial innovations and considers a new financial instrument capable of attracting funds to small and medium-sized businesses in Ukraine, even in the period of war in 2022, when the domestic economic environment has experienced global upheavals. Attention is paid to innovation financing processes, in particular, two main types of investors are singled out and international experience in the field of crowdfunding is analyzed. The main tasks of creative development of specialized platforms in Ukraine are also covered, and the structure of the global crowdfunding market is studied.*

Key words: *financial innovations, financial management, crowdfunding, investors.*

Постановка проблеми. В епоху, коли кожне підприємство стрімко прагне удосконалюватися, розширюватися напрямлення діяльності

підприємства та безпосередньо збільшувати свій прибуток, інновації менеджменту – саме той фактор економічного пристосування до постійних змін в ринковому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в області сутності фінансових інновацій та їх ролі у побудові інструментів управління підприємств висвітлено в працях таких науковців, як: Самко Н.Г., Василенко А., Ковтуненко К., Іващенко А., Мазаракі А., Добровольська О.В., які долучились до методичного аналізу інновацій у фінансовому управлінні підприємств, останні з яких робили акцент саме на краудфандингу, як інструменту залучення фінансування бізнес-проектів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження ролі фінансових інновацій в процесі удосконалення управління підприємством та визначення найбільш ефективного інструменту фінансування бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним моментом з приводу підвищення рентабельності суб’єкта господарювання та створення умов для потенційного розвитку є управління витратами підприємства. Це в свою чергу провокує пошук джерела економії витрат, яким безпосередньо є впровадження інновацій, тобто новітніх фінансових технологій. Фінансові інновації також розглядаються з точки зору створення нових фінансових продуктів та послуг, винаходження інструментів та технологій управління.

У своїй праці Самко Н.Г. розглядає сутність фінансової інновації як поняття, з точки зору важливості використання інновацій у фінансовому управлінні для одержання високих кінцевих результатів діяльності [1]. У статті пояснюється, що для здійснення ефективного управління сталим розвитком потрібно створювати та розповсюджувати нові фінансові технології, саме таким чином відображуються фінансові інновації в їх безпосередній експлуатації. Але при цьому він не зазначає призначення,

місце та роль фінансових інновацій в управлінні підприємством. Тому автор статті відобразив загальну систематизацію фінансових інновацій за формовою існування, видами та сферою застосування в таблиці 1.

Таблиця 1

Систематизація фінансових інновацій

Фінансові інновації		
За сферою застосування	За формами існування	За видами
Фінансово-кредитна	Інноваційні фінансові інструменти та продукти	Кризові інновації
Державні фінанси	Інноваційні фінансові технології	Інновації розвитку
Виробничо-підприємницька		

Одним з інноваційних видів підтримки проектів підприємництва сьогодення є краудфандинг, що вже висвітлив себе як фінансовий інструмент, що здатний заохочувати та фінансувати різноманітні інноваційні розробки. Поступово в Україні також зараз користуються цим методом залучення коштів, але він залишається притаманний для розвинутих країн світу. Стимул й далі розвиватися збільшується з фактом того, що потенційні клієнти знаходяться саме в інтернет-просторі, а саме в соціальних мережах, де їх можна проінформувати та зацікавити новим стартапом чи іншим бізнес-проектом. Щоб запобігти складнощів з оподаткування дрібного бізнесу, уряд може прийняти низку законів, що будуть регулювати як окремий вид діяльності краудфандинг, задля розвитку колективного фінансування бізнес-проектів [4].

Краудфандинг використовується як інструмент, що здатний фінансувати проекти, базуючись на матеріальному та моральному інтересі майбутнього спонсора. Одним з фактів доцільності краудфандингу є те, що навіть в умовах дефіциту коштів цей інструмент здатний залучати фінансові ресурси підприємствам середнього та малого бізнесу на

території України [2]. Так представники економічних та управлінських підходів переняли суть теорії краудфіндингу та краудсорсингу [5]. Тобто цей фінансовий інструмент можна також описати демократичним нововведенням у світі фінансових операцій.

До 2025 року через модель краудфіндингу пройде приблизно 96 млрд дол. США за прогнозами Світового банку інвестицій, що має бути вдвічі більше за ринок венчурного фінансування та в десятки разів більше за весь ринок краудфіндингу 2012 року, що на той момент було 2.7 млрд дол. 50% ринку краудфіндингу буде зосереджено в Китайській Народній Республіці, тобто від 45 до 50 млрд дол.

Краудфіндинг в цілому можна описати як відкрите заохочення фінансові ресурсів через мережу інтернет, де зацікавлені представники інвестиційного середовища вкладають кошти в різні проекти окраємих людей, підприємств чи організацій. Фінансування може здійснюватися у вигляді пожертвування, на договірних основах (за винагороду, можливості отримання права для прийняття рішень) [3]. Базою для появи цього інноваційного інструменту слугує краудсорсинг, головним проявом якого були бізнес відносини між підприємством та зовнішньою групою людей. Інвестори використовують цей інструмент як спосіб знайти підприємство серед географічного колориту людей в інтернет просторі, яке зацікавить інвестора у фінансуванні його розвитку. Тому в основному краудфіндинг спрямований на фінансування нових підприємств та стартапів, пропозиції яких абсолютна більшість на інвестиційному ринку сьогодні, адже цей сектор є доволі ризиковим та практично позбавлений банківського фінансування.

Інвестори є найбільш вагомим джерелами фінансування інноваційного середовища підприємств через інститут краудфіндингу, яких можна поділити на наступні типи щодо інноваційно-інвестиційного розвитку:

- Класичні венчурні інвестори. Серед яких є акселератори (займаються підтримкою ІТ галузі, тобто проектів пов’язаних з розробкою нових технологій та комунікацій), венчурні фонди, бізнес-янголи (надають не тільки фінансову, але й експертну підтримку на ранніх стадіях розвитку підприємства), “friends and family” (непрофесійні інвестори, що можуть надавати грошові кошти на початкових стадіях бізнес проекту за договірними умовами або благодійними цілями, такими інвесторами є родичи, друзі, знайомі та члени сім’ї).

- Інвестори нового покоління. Представниками цієї групи інвесторів є інвестиційні брокери, непрофесійні інвестори, пайові інвестиційні фонди. Тобто той вид інвесторів, що використовують ризикові інструменти на валютних та фондових ринках.

В механізмі краудфандингу вступну та завершальну роль відіграє емітенти, тобто інноватори. Вони отримують комерційну вигоду від будь-якого нововведення та самостійно вилучають потенціал проекту з подальшою монетизацією. Такою людиною може бути індивідуальний підприємець, представник малого та середнього бізнесу, невеликий колектив розробників того чи іншого інноваційного продукту або просто людина, що потребує благодійної допомоги. Зазвичай такі крїейтори потребують фінансування на перших стадіях створення інноваційної розробки або бізнес продукту. Відсутність поручителів та гарантій, низька платоспроможність, високий ризиковий фактор – це все є причинами відсутності традиційних джерел фінансування (венчурний капітал, грантової допомоги чи банківських кредитів). Роль інформаційних та фінансових посередників, що надають сполучну функцію між потенційними інвесторами та крїейторами інноваційного проекту виступають спеціалізовані маклери крауд-фінансування на різноманітних інтернет платформах. Ведення такої системи бізнесу для України може стати гарантом розвитку малого та середнього підприємництва, особливо в часи

війни.

В Україні варто було б націлитися на такі основні задачі розвитку спеціалізованих платформ:

1. Знайти та почати працювати з інвесторами. Причинами залучення до платформи венчурних інвесторів виступають якісні проекти та вміння їх презентувати, адже кількість таких інвесторів обмежена на ринку. Також буде доцільним робити акцент на ефективність бази роботи професійних інвесторів на ринку краудфандингу з непрофесійними, щодо рівня відповідальності перед останніми та управління очікуваннями ними.

2. Знайти та обрати інноваційний проект. Запорукою ефективного залучення великих потоків різних видів проектів та побудови діючого відбору та відсіву проектів задля якісного матеріалу слугують стійкі відносини з усіма представниками венчурного ринку. Такими представниками є інститути розвитку, акселератори, фонди, університети, інкубатори, екопарки та інші [3].

Європа та США зараз є лідерами у структурі зростання краудфандингового ринку і займають 95% світового ринку, але зростання відбувається і в інших країнах світу:

- європейський ринок краудфандингу збільшився на 945 млн. дол. США, а отже на 65%
- ринок американського краудфандингу виріс на 1.6 млрд. дол. США (105%)
- ринок краудфандингу інших країн в середньому значенні збільшився на 125% [5].

Отже, краудфандингова сфера поширення є досить різноманітною та дає можливість виділити пріоритетні напрямки використання цього інструменту як в цілому світі, так і в українському ринку. На напрямки інноваційного розвитку (інформаційні технології, проекти в галузі науки та техніки) направлено 8% всіх проектів краудфандингового ринку.

Найбільша частка припадає на соціальну сферу (27,4%), на другому місці посідає сфера приватного підприємництва – 16,9%, на індустрію кіно та фільмографії приходить 11,9%, звукозапис та музика забирають 7,5% ринку краудфандингу, на навколишнє середовище та енергетику припадає 5,9%, а вже фешн індустрія та мода залучають 5,5%, сфера мистецтва (4,8%), технології комунікацій та інформацій мають також 4,8%, наука та технології 3,2%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сфера краудфандингу, як інноваційного інструменту сьогодення є перспективна для залучення фінансових ресурсів підприємствам навіть в період дефіциту грошових коштів, навіть не дивлячись на відсоток ризику банкрутства кріейторів таких проектів. Цей інструмент також буде доцільний для використання місцевими органами влади для реалізації проектів, необхідних соціальному життю громадян.

Література

1. Самко Н.Г. Інноваційний фінансовий продукт : економічна сутність та механізм створення // Економіка і право. 2012. С. 28-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_
2. Василенко. А. Інноваційні методи фінансування інвестиційних проектів // Інвестиції. Практика та досвід. 2018. С. 34-41.
3. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України // Вісник КНТЕУ. 2016. С. 5-23.
4. Іващенко А. Перспективи розвитку краудфандингу в Україні як інструменту залучення коштів для підприємств малого та середнього бізнесу // Практика та досвід. 2016. № 21. С. 34-39.
5. Нестеренко О., Ковтуненко К. Використання краудфандингу як інструменту фінансування інноваційних проектів // Інвестиції. Практика та досвід. 2017. № 15. С. 14-20.

6. Добровольська, О. В., Лисовська, А. М. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи // Економічний форум, 2012. № 2. С. 288-292.
7. Добровольська, О. В. Класифікація факторів впливу на економічну стійкість підприємств // Інвестиції: практика та досвід. 2007. № 8. С. 23-27.
8. Добровольська О. В. Пріоритети формування оборотного капіталу підприємства у нестабільному середовищі // Інвестиції: практика та досвід. 2010. №. 8. С. 45-49.